

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

 1 užduotis. Kokius lietuviškus žodžius vartojame dažniausiai? Užrašykite 10 lietuviškų žodžių, be kurių neišsiverčiate jūs, t. y. pasakote, parašote ar apie juos pamąstote dažniausiai.

2009 m. Kauno Vytauto Didžiojo universiteto mokslininkai, pasitelkę morfologiškai anotuotą tekstyną ir mokslinėje, grožinėje, publicistinėje literatūroje, oficialiuose dokumentuose ištyrę kone milijoną žodžių, suskaičiavo dažniausiai pasikartojančius žodžius ir sudarė dažninį lietuvių kalbos žodyną. Jo pagrindu mokslininkas Andrius Utkas parengė „Dažninį rašytinės lietuvių kalbos žodyną“ (2009), į kurį pateko 42 061 dažniausiai vartojamas lietuvių kalbos žodis (skirtingų žodžio formų skaičius siekia net 1 280 59).

 2 užduotis. Remdamiesi „Dažniniu rašytinės lietuvių kalbos žodynu“ (žr. *Naudingos nuorodos*), išstirkite (*Ctrl + F*), ar į šį žodyną pateko žodžiai *draugystė*, *bičiulystė* ir *meilė*. Nustatykite, kurie jų lietuvių kalboje vartojami dažniau.

Pavyzdžiui, žodis „žmogus“ yra 20 pagal dažnumą, pavartotas 3647 kartus.

---

 3 užduotis. Remdamiesi žodynais (žr. *Naudingos nuorodos*), užrašykite pateiktų žodžių reikšmes, sinonimus ir antonimus.

Reikšmė

Draugystė - ...

Bičiulystė - ...

Meilė - ...

Sinonimai

Draugystė - ...

Bičiulystė - ...

Meilė - ...

Antonimai

Draugas - ...

Bičiulis - ...

Meilė - ...

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

 4 užduotis. Skaitydami senovės graikų filosofo Aristotelio „Nikomacho etikos“ ištrauką, pasibraukite 2-3 svarbias mintis. Bendradarbiaudami atsakykite į klausimus.

Taigi yra trys draugystės rūšys – jos atitinka tris rūšis to, ką verta mylėti <...>. Tie, kurie vienas kitą myli dėl naudos, myli ne pačius draugus, bet draugauja dėl to, kad vienas iš kito gali gauti gero. Taip pat ir tie, kurie draugai yra iš malonumo. Juk ne dėl būdo jie myli tuos, kurie yra sąmojingi ir linksmi draugijoje, o tik dėl to, kad jie jiems teikia malonumą.

Kai draugystės pagrindas yra nauda, žmonės myli dėl to, kad siekia sau naudos, o kai malonumas – dėl to, kad siekia malonumo, vadinasi, draugauja ne dėl žmogaus, o tik tiek, kiek jis teikia naudos ir malonumo. Tokia draugystė yra atsitiktinė, nes draugas čia vertinamas ne už tai, kad jis yra toks, koks yra, o už tai, kad jis teikia naudą ir malonumą. Tokios draugystės lengvai išyra, jeigu draugai pasikeičia: jeigu jie pasidaro nenaudingi arba nebeteikia malonumo, tuoj nustojama draugauti. <...> Tokia draugystė dažniausiai būna senatvėje – mat tokio amžiaus žmonės greičiau siekia naudos, o ne malonumo. Bet ją aptinkame ir pačiame amžiaus stiprume, ir tarp jaunų žmonių, jeigu jie siekia naudos. Tokie žmonės nelabai sugyvena vieni su kitais. Kartais jie net būna nemalonūs vieni kitiems. Jie ir nejaučia poreikio draugauti, jeigu iš draugystės nematyti naudos. Jie būna malonūs tik tiek, kiek tikisi tuo ką nors laimėti. <...> Jaunų žmonių draugystės pagrindas – malonumas, nes jaunuoliai gyvena aistromis, labiausiai siekia malonumų ir to, kas juos šią akimirką jaudina. <...>

Jaunuoliai greitai susidraugauja, greitai ir išsiskiria. <...> Jaunuoliai yra linkę į kūnišką meilę. Tokią meilę dažniausiai skatina aistrų ir malonumų siekis. Todėl jaunuoliai greitai įsimyli ir greitai nustoja mylėti <...>. Bet jie norėtų išstis dienas būti drauge ir kartu gyventi, nes taip gauna tai, ko jiems reikia iš draugystės.

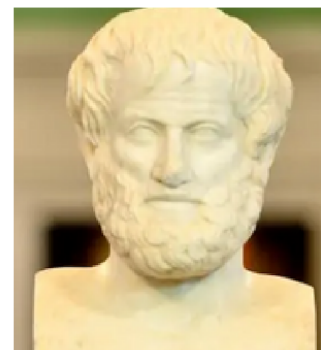
Dorų ir savo dorybėmis panašių žmonių draugystė būna tobula. Mat jie vienas kitam vienodai linki gero, nes jie yra lygiai geri, ir geri iš esmės. Tie, kurie linki draugams gero dėl pačių draugų, yra geriausi draugai: jie yra draugai ne atsitiktinai, bet dėl to, kad myli vienas kito būdą. Todėl jų draugystė trunka tol, kol jie išlieka dorovingi, o dorybė išlieka ilgai. Kiekvienas iš draugų yra geras savai ir geras draugui. Mat dorovingieji yra apskritai geri, ir vienas kitam naudingi. Lygiai taip pat jie būna malonūs vienas kitam, nes dorybingieji yra ir apskritai malonūs, ir vieni kitiems malonūs. <...> Šitokia draugystė ne be pagrindo būna pastovi, nes joje yra visa, kas draugystei reikalinga <...>. Tokie dalykai labiausiai yra verti mylėti, todėl tokių žmonių draugystė yra geriausia ir kilniausia.

Tokia draugystė retai pasitaiko, nes nedaug yra tokių žmonių. Be to, jai reikia ilgesnio laiko ir įpratimo. Juk, kaip sako priežodis, nepažinsi žmogaus, kol drauge nesuvalgysi [pūdo] druskos. Tik tada žmonės vienas kitą pripažins draugais, kai vienas kitam pasirodys verti draugystės ir pasitikėjimo.

Aristotelis „Nikomacho etika“

Klausimai

1. Kokias 3 draugystės rūšis išskiria Aristotelis? Kas joms būdinga?
2. Koks dažniausias jaunų žmonių draugystės pagrindas? Kodėl?
3. Kokią draugystę filosofas laiko tobula? Kodėl ji pasitaiko retai?
4. Kokių draugystės rūšių yra tekę patirti jums?

Aristotelio biustas (sukurtas I a.), rastas 2005 m. per archeologinius kasinėjimus Graikijoje, šalia Akropolio muziejaus, 2018 m. buvo eksponuotas Vilniuje, Valdovų rūmuose. V. Abramausko nuotrauka

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

5 uždutis. Susipažinkite su lietuvių poeto Maironio pristatymu ir jo kūrybos laiko juosta, perskaitykite eilėraštį „Nuo Birutės kalno“ ir bendradarbiaudami atsakykite į klausimus, atlikite uždutis.

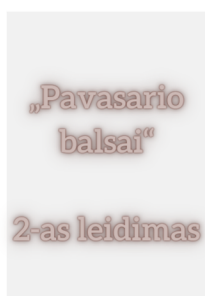

Maironis. Maironio lietuvių literatūros muziejaus nuotrauka

Jonas Mačiulis-Maironis (1862–1932) – poetas, katalikų dvasininkas, naujosios lietuvių poezijos pradininkas, savo poezijoje išreiškęs tautinius siekius, todėl vadinamas tautinio atgimimo dainiumi. Gimęs Pasandruvyje (Raseinių r.), mokėsi Kauno gimnazijoje, Kauno kunigų seminarijoje, studijavo ir dėstė teologiją Sankt Peterburgo dvasinėje akademijoje, vadovavo Kauno kunigų seminarijai, vėliau čia dėstė moralinės teologijos, lietuvių literatūros istorijos kursus, buvo pirmojo legalaus lietuviško laikraščio „Lietuvių laikraštis“ bendradarbis, aktyvus visuomenės gyvenimo dalyvis. Yra parašęs dramų, poemų, istorinių, literatūros istorijos ir kritikos veikalų, vertęs Adomo Mickevičiaus poeziją, Rigvedos himnus. Svarbiausia Maironio kūrybinio palikimo dalis – lyrinė poezija, sudėta į eilėraščių rinkinį „Pavasario balsai“. Maironio kūryba išreiškia Romantizmo krypties bruožus, apima tautos ir atskiro žmogaus būtį. Jo poezijos knygų išleista anglų, latvių, lenkų, rusų, vokiečių, graikų kalbomis.

Patriotiniuose eilėraščiuose poetas aukština herojišką Lietuvos praeitį, kuria poetinį tėvynės kraštovaizdį, žadina tautinio atgimimo jausmus. Individualios raiškos eilėraščiuose išskyla mąstantis, grožį jaučiantis ir prasmės ieškantis žmogus. Poetas Vincas Mykolaitis-Putinas teigia, kad Maironio žodis padėjo „mums rasti save, apsispręsti ir visą amžių pasilikti su savo kraštu, su savo tauta“. Eilėraštyje „Nuo Birutės kalno“ (1895) vaizduojamas į Baltiją žvelgiantis ir jai savo išgyvenimus išreiškiantis žmogus.

Pagal Vandą Zaborskaitę „Visuotinė lietuvių enciklopedija“

1895
Tilžė

45 eilėraščiai

?
Nėra

duomenų

1905
Sankt

Peterburgas
57 eilėraščiai

1913
Kaunas

74 eilėraščiai

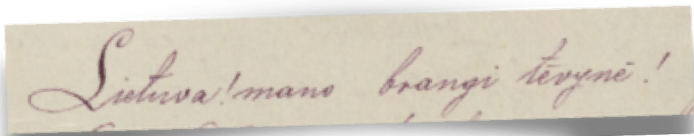
1920
Tilžė

110 eilėraščių

1930
Kaunas

131 eilėraštis

Pagal Juozą Brazaitį-Ambrazevičių

Iš Maironio rankraščio

1920 m. „Pavasario balsų“ leidimo piešinys

Maironio lietuvių literatūros muziejaus medžiagos nuotrauka

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

Nuo Birutės kalno

Išsisupus plačiai vakarų vilnimis,
Man krūtinę užliek savo šalta banga
Ar tą galią suteik, ko ta trokšta širdis,
Taip galingai išreikšt, kaip ir tu, Baltija!

Kaip ilgėjaus tavęs, begaline, plati!
Ir kaip tavo išgirst paslaptinių balsų
Aš geidžiau, tu pati vien suprasti gali,
Nes per amžius plačių nenutildai bangų!

Liūdna man! Gal ir tau? O kodėl – nežinau;
Vien tik vėtrų prašau, kad užkauktų smarkiau:
Užmiršimo ramaus ir tarp jų nematau,
Betgi trokštu sau marių prie šono arčiau.

Trokštu draugo arčiau: juo tikėti galiu;
Jis kaip audrą nujaus mano sielos skausmus;
Paslapties neišduos savo veidu tamsiu
Ir per amžius paliks, kaip ir aš, neramus.

Maironis

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

Klausimai ir užduotys

1. Kokį įspūdį paliko skaitytas eilėraštis? Kokių minčių, prisiminimų sukėlė?

2. Kokią nuotaiką sukuria eilėraštis? Pabraukite tai patvirtinančius žodžius.

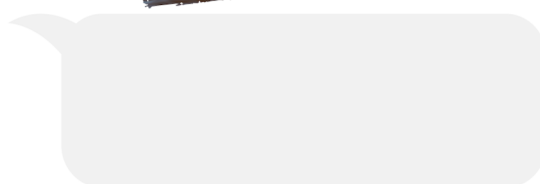
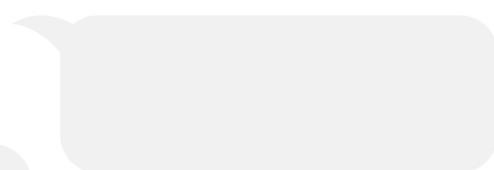
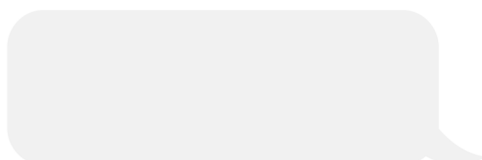
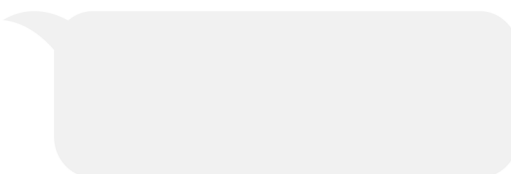
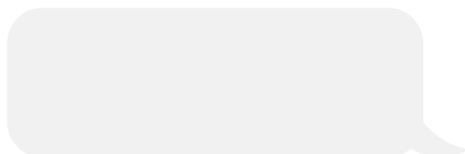
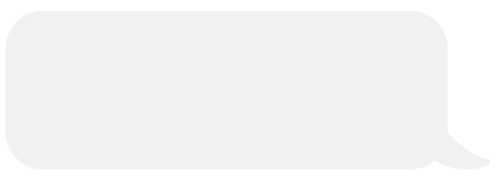
3. Lietuvių filosofas Antanas Maceina teigė: „Lietuvis į jūrą pasižiūrėjo, ja pasigėrėjo ar pasibaisėjo, bet jokių gilesnių santykių su ja neužmezgė <...>, todėl jūra pasiliko šalia mūsų tautos formavimosi ir mums turėjo įtakos tik per klimatą, bet ne tiesioginiu būdu.“ Kaip manote, šiuo eilėraščiu Maironis patvirtino ar paneigė filosofo mintį?

XIX a. Birutės kalnas, Palanga.

P. Mongirdaitės nuotrauka

4. Kokią jūrą mato eilėraščio žmogus? Užrašykite 3–5 epitetus (apie epitetus žr. 2.1 pamokoje).

5. Žvelgdamas į jūrą eilėraščio žmogus išsako savo troškimus, jausmus. Remdamiesi 1 ir 2 posmu užrašykite:

Ko prašoma?

Kas jaučiama?

Ko geidžiama?

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

6. 3 posmas – atsivėrimas ir prisipažinimas, emocinė kulminacija. Kokį žmogaus sielos skausmą, būseną šiuo posmu atskleidžia poetas? Užrašykite savais žodžiais.

Kulminācija (lot. *culmen* – viršūnė) – didžiausio pakilimo, įtempimo akimirka; didžiausias aukštis; literatūros kūrinio, spektaklio, kino filmo struktūros elementas, veiksmo didžiausias įtampos momentas.

„Visuotinė lietuvių enciklopedija“

7. Žvelgiant į Baltijos jūrą nuo Palangos Birutės kalno, kurį Maironis labai mėgo, atsiskleidžia neramus, kaip jūra banguojantis dvasinis žmogaus gyvenimas. Ryškėja, kad jūra nėra tik gamtos vaizdas – tai žmogaus vidinio pasaulio analogija, jo nerimo, sielvarto, kančios, troškimų atspindys, o kartu vienintelis klausytojas, kuriam vienatvės valandą atveriami širdies skausmai (žr. *Naudingos nuorodos: Frazeologijos žodynas: širdies skausmas*), išsisklaidoma, prisipažįstama. Tačiau suprasti gali ir (ar tik) draugas. **Kokio draugo trokšta eilėraščio žmogus? Remdamiesi eilėraščiu, užrašykite 4 jo savybes.**

8. Palyginkite Maironio ir Aristotelio draugystės sampratą. Apie kokią draugystės rūšį kalbama eilėraštyje?

9. Apibendrindami eilėraštyje baikite sakinį.

Eilėraštyje „Nuo Birutės kalno“ kalbama apie vienišą žmogų, kuris, žvelgdamas į Baltijos jūrą,

---

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

 6 uždutis. „Draugystės kodeksas“. Kurdami „Draugystės kodeksą“ (kodeksas čia – taisyklių, pažiūrų sistema) ir ieškodami idėjų bendrystės simboliui, jūsų bendraamžiai rėmėsi ne tik savo patirtimi, skaitytais tekstais, bet rado ir daugiau pavyzdžių.

1. Susipažinkite su pavyzdžiais, komentarais ir patys pakomentuokite.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis,
„Bičiulystė“, 1906–1907 m. Nacionalinio M.
K. Čiurlionio dailės muziejaus nuotrauka

Fausto komentaras:

Manau, šis Čiurlionio paveikslas vaizduoja pačią draugystės, o tiksliau – žmonių bendrystės esmę. Kai randame tikrą draugą, mylimą žmogų, bičiulį, jaučiamės tarsi atradę saulę, kuri sušildo ir nušviečia mūsų gyvenimą. O mes ją turime saugoti ir laikyti labai atsargiai, kad nepaleistume ir neprarastume. Man tai siejasi su Aristotelio mintimis apie tobulą draugystę. Dar labai įdomiai apie meilę ir draugystę samprotauja lietuvių filosofas Leonidas Donskis. Įsidėmėjau, kad tai rizika ir atsakomybė. Ir dar – meilė kuria bendruomenę. Nebuvau apie tai pagalvojęs. Gal Maironio žmogus troško ne tik draugo, bet ir mylimo žmogaus? Kaip ten bebūtų, man atrodo, be meilės ir draugystės žmogus negali gyventi visaverčio gyvenimo. Ir čia negali būti jokios naudos, nes baigiasi nauda, baigiasi draugystė. Aristotelis tą patį yra sakęs. Man bendrystės simbolis yra saulė, nes ji šviečia be jokio išsakaičavimo.

Lietuvių filosofas Leonidas Donskis:

Meilė ir draugystė yra modernūs jausmai. Abiem atvejais renkama si tolimą, o ne artimą. Svetimas žmogus, nesusijęs su mumis kraujo ryšiais, gali tapti artimesnis už šeimos narį. Svetimojo tapimas pačiu artimiausiu yra intymumo ir socialumo paslaptis, bet joje slypi ir tam tikra moralinė logika. Abiem atvejais pasirinkime dalyvauja laisvė – mylimoji ir draugas (mylimasis ir draugė) nėra ramios ir saugios duotybės pasaulis. Meilė ir draugystė mus bloškia į rizikos, nežinomybės, laisvės ir atsakomybės pasaulį. Šeima lieka šeima – nesvarbu, brangi ji tau ar ne. O meilės ir draugystės išlaikymas anaipatol nėra savaime aiškus. Tapdamas draugu prisiimi atsakomybę už bendrą idealą, kito žmogaus pasitikėjimą ir nusivylimo išvengimą, galiausiai – už savo paties vientisumo ir tikrumo išlikimą. Nes tave pasirinko už tai, kad tavimi galimi tikėti ir pasitikėti. Ryšio su tavimi krachas reikš smūgį tavo draugui, nes jam liks neaišku, ar apskritai kuo nors galima tikėti ir pasitikėti. <...> Ar meilė kuria bendruomenę? Du žmonės tampa bendruomene sau ir kitiems. <...> Meilė – tai jausmas, kad iki šiol tavęs iš tikrųjų nebuvo, kad tavo gyvenimas buvo netikras ir nepilnas; sykiu tai nuostaba, kaip tu išvis tiek laiko galėjai gyventi be savo meilės objekto? <...> Meilė ir draugystė gali dramatiškai konfliktuoti. Jei vienas žmogus kitame mato draugą, o kitas tuo metu jame svajoja rasti mylimąjį, tai gali baigtis kančiomis, konfliktu ir suirusiu ryšiu. <...> Draugas – tai moralinis veidrodis. Ne tik tam, kad padėtum draugui susivokti savyje, bet ir tam, kad pats neišduotum savo žmogiškos esmės, nedegraduotum. <...> Meilė yra neatsiejama nuo bendruomenės kūrimo, o draugystė – nuo individo atradimo. Meilėje slypi mūsų bendrystės galios, o draugystėje – savo ir kito individualybės galių atradimas bei jų išlaikymas. Meilė – revoliucinga, o draugystė – konservatyvi.

Leonidas Donskis „Draugystė tarp politikos ir etikos“

Jūsų komentaras: _____

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

Vakarės komentaras:

Man kilnios draugystės pavyzdys – lietuvių fotomenininko R. Rakausko nuotrauka „Draugai“. Draugai eina gyvenimo keliu, palaiko vienas kitą. Panašu, kad vienam reikia paramos, todėl draugas jį apkabina ir lydi. Kitą kartą gal bus atvirkščiai ir to palaikymo prireiks kitam draugui. Aplink rugių laukai – gal tai gyvenimo išbandymai? Jei draugai eis tuo pačiu keliu, ta pačia kryptimi, šie išbandymai jų neišskirs. Ši nuotrauka man siejasi ir su Aristotelio, ir su Cicerono mintimis, nes ir vienas, ir kitas filosofas pabrėžė gerumo, dorybės reikšmę draugaujant. Pati aš niekad nesakau „bičiulis“, sakau „draugas“, nes manau, kad bičiulis – tai tiesiog pažįstamas žmogus, su kuriuo malonu susitikti, pasikalbėti. Bet radusi romėnų filosofo Cicerono minčių apie bičiulystę, suvokiau, kad draugystė ir bičiulystė yra sinonimai, apimantys tą dvasinį ryšį, kuris atsiranda draugaujant (V. Mykolaitis-Putinas eilėraštyje „Ištikimybė“ sako: „Yra nematoma jungtis / Tarp mūsų visų širdžių.“). Maironis kalbėjo apie troškimą turėti supratingą, ištikimą draugą, kuriam, kaip ir Baltijai, galėtų išsakyti savo pačias slapčiausias mintis. Tokio draugo, mylimojo ar mylimosios atradimo džiaugsmu dalijasi rašytojas J. Biliūnas novelėje „Ji ir jis“. Dažnai savęs klausiu, kaip rasti tokį žmogų, o radusi, ar suprasiu. Rašytojas keliais sakiniais man tarsi atsakė – atpažinsi, nes jau nujautei! Novelės jis ir ji pasiryžę eiti gyvenimo keliu kaip ir tie R. Rakausko draugai. Mano bendrystės simbolis – kelias ir dvi juo einančios žmonių figūros.

Romualdas Rakauskas, „Draugai“, 1967 m., iš ciklo „Švelnumas“

Aš visų pirma galvoju, kad bičiulystė gali egzistuoti tikrai tarp gerų žmonių. Aš raginu dorybei, be kurios neįmanoma bičiulystė, surasti tokią aukštą vietą, kad niekas, išskyrus dorybę, jums neatrodytų vertingiau nei bičiulystė!

Markas Tulijus Ciceronas „Pokalbiai apie senatvę ir bičiulystę“

Ji ir jis

Jiedu abu ilgus metus gyveno toli vienas nuo kito; jiedu nei vienas ilgus metus nežinojo apie kitas, kad abu kartu gyvena pasauly. Pagaliau jiedu susitiko: jis – jaunas ir dar drąsiai žiūrintis ateitin, bet jau nemaža patyręs jaunų dienų bangose ir gėra, ir pikta; ji – jaunutė, nekalta mergaitė ir tokia maloni – kaip rūtų daržely žydinti balta lelija. Abudu nustebo, vienas kitą pamatę; abiejų vienu akies mirksniu sudrebėjo širdys krūtinėse; jiedviem rodėsi, kad jie seniai vienas kitą pažįsta, kad jie jau yra vienas kitą matę. „Ar ne ši mano sapnų gaivintoja? Ar ne šis mano širdies laukiamasis?“ – mąstė abudu, vienas kitą išvydę. Ir jiedu padavė vienas antram ranką. Kada jis priglaudė jos galvą į savo krūtinę, o ji, apkabinusi savo baltom rankom jo kaklą, pirmą kartą jį bučiavo, – jiedu pasidarė vienas antram tokie brangūs ir artimi, kaip niekas daugiau pasaulyje. Jiedu buvo laimingi.

– Nors mudu nieko neturime*, nors jokių turtų nesame susidėję, – kalbėjo jiedu tarpu savęs, – bet eikime kartu gyvenimo dar nepramintais takais, sėkime, ką turime, dirbkime, ką galime, ir tikėkimės vaisių, kuriais galėtume džiaugtis ir nusiraminti; remkime vienas antrą, būkime santaikoje, o meilė palaimins mūsų gyvenimą, palengvins jo vargų naštą.

Taip kalbėjo jiedu vienas antram, ir visi jų jausmai, visos jų dvasios stygos prijautė tiems jų žodžiams, kartu su tais jų žodžiais skambėjo. Ir jiedu, tarsi atgiję ir sutvirtėję, linksmi žiūrėjo ateitin, drąsiai žengė dar nepramintais gyvenimo takais...

*Novelę su senąja dviskaitos forma, dar labiau pabrėžiančia dviejų žmonių bendrystę, rasite www.antologija.lt

Pagal Joną Biliūną

Jūsų komentaras: _____

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

2. Sukurkite bendrystės simbolį, pristatykite jį kitiems ir paaiškinkite jo prasmę.

Bendrystės simbolis

4.1 „Trokštu draugo arčiau!“

- 3. Remdamiesi skaitytais tekstais, bendradarbiaudami sukurkite „Draugystės kodeksą“ (pvz., *Gerbti draugo teisę turėti kitų draugų ar pan.*).

Draugystės kodeksas

Lined writing area for creating a code of conduct.